

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
В.о. декана економічного факультету
/Роман ГРЕШКО/
від «02» вересня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«СВІТОВА ФІНАНСОВА СИСТЕМА»

вибіркова

Освітньо-професійна програма:	Фінанси, банківська справа та страхування
Спеціальність:	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Галузь знань:	07 «Управління і адміністрування»
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Факультет:	економічний
Мова навчання:	українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Світова фінансова система» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань 07 «Управління і адміністрування», затвердженої рішенням Вченої ради Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича від 26.05.2022 року, протокол № 6, та введеної в дію наказом ректора № 173 від 07.06.2022 р.

Розробник: **Грубляк Оксана Михайлівна**, доцент кафедри фінансів і кредиту,
кандидат економічних наук, доцент

Викладач: **Грубляк Оксана Михайлівна**, доцент кафедри фінансів і кредиту,
кандидат економічних наук, доцент

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри фінансів і кредиту
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року.

Завідувач кафедри **Петро НІКІФОРОВ**

Схвалено методичною радою економічного факультету
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року.

Голова методичної ради економічного факультету **Роман ГРЕШКО**

1. Мета навчальної дисципліни: поглибити теоретичні та практичні знання здобувачів вищої освіти у сфері функціонування світової фінансової системи, щодо механізмів та інструментарію прийняття рішень у валютній, кредитній та інвестиційній сферах на мікро- і макроекономічному рівнях.

2. Пререквізити. Дисципліни, обов'язкові для вивчення здобувачем вищої освіти до початку роботи над курсом «Світова фінансова система», - це «Гроші та кредит», «Фінанси», «Макроекономіка», «Міжнародна економіка».

3. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування») вивчення дисципліни «Світова фінансова система» сприяє формуванню наступних компетентностей і програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури;
- здатність аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин;
- здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світової фінансової системи, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них;
- здатність до аналізу ефективності застосування інструментів впливу на характер діяльності світової фінансової системи;
- здатність до організації, планування та загальні характеристики діяльності міжнародних організацій;
- засвоєння основ базових знань щодо сутності міжнародної економічної діяльності міжнародних організацій.

Програмні результати навчання:

- знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем;
- визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури;
- вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів;
- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;
- володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);
- аналізувати організаційні засади світового міжнародного фінансового ринку, валютних ринків, ринків капіталів, золота та операцій на всіх цих ринках;
- досліджувати процес руху капіталу, ролі інвестицій у системі міжнародних економічних відносин;
- аналізувати фактори, що впливають на рух міжнародних фінансових потоків.

4. Опис навчальної дисципліни

4.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
денна	III	V	3	90	2	15	30	-	-	45	-	залік

4.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усьо- го	у тому числі					усьо- го	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1. Суть та інфраструктура світової фінансової системи													
Тема 1. Світова фінансова система Мета: охарактеризувати поняття, структуру та учасників світової фінансової системи, розкрити суть та показники фінансової глобалізації.	11	2	4	-	-	5	-	-	-	-	-	-	
Тема 2. Світовий фінансовий ринок та його структура Мета: розглянути сутність міжнародного кредитного ринку, охарактеризувати міжнародний ринок цінних паперів, сутність міжнародного валютного ринку.	11	2	4	-	-	5	-	-	-	-	-	-	
Тема 3. Міжнародні валютно-фінансові установи Мета: розкрити передумови заснування МВФ, мету і функції МВФ; охарактеризувати діяльність Групи Світового банку, розглянути регіональні міжнародні кредитно-фінансові інститути.	11	2	4	-	-	5	-	-	-	-	-	-	
Тема 4. Фінанси транснаціональних компаній	11	2	4	-	-	5	11	-	1	-	-	10	

Мета: розкрити роль ТНК у світовій фінансовій системі, джерела фінансових ресурсів ТНК, управління міжнародними фінансовими потоками в ТНК												
Разом за змістовим модулем 1	44	8	16	-	-	20	-	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Механізм та інструменти регулювання світової фінансової системи												
Тема 5. Платіжний баланс країни Мета: з'ясувати економічний зміст платіжного балансу та методологію його складання, охарактеризувати методи регулювання платіжного балансу.	12	2	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Міжнародне оподаткування Мета: розкрити суть, та особливості міжнародного оподаткування, охарактеризувати договори про уникнення подвійного оподаткування як інструмент мінімізації податків, з'ясуйте суть діяльності офшорних центрів.	12	2	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Організаційні засади бюджетного устрою в зарубіжних Мета: розкрити суть загальнодержавних фінансів як центральна ланка фінансових систем зарубіжних країн, визначити чинники розширення суспільних видатків у країнах ринкової економіки.	12	2	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Світові валютно-фінансові кризи Мета: розкрити суть та види фінансових криз,	10	1	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-

основні риси та показники, охарактеризувати суть поняття «зовнішній борг» і його компоненти, основні показники, що характеризують зовнішню заборгованість країн.												
Разом за змістовим модулем 2	46	7	14	-	-	25	-	-	-	-	-	-
Усього годин	90	15	30	-	-	45	-	-	-	-	-	-

4.3. Тематика практичних занять

п/п	Назва теми (завдання)	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Тема 1. Світова фінансова система Завдання: поглибити теоретичні знання щодо поняття, структури та учасників світової фінансової системи, суті та показників фінансової глобалізації.	4	-
2	Тема 2. Світовий фінансовий ринок та його структура Завдання: поглибити теоретичні знання щодо сутності міжнародного кредитного ринку, міжнародного ринку цінних паперів, сутності міжнародного валютного ринку	4	-
3	Тема 3. Міжнародні валютно-фінансові установи Завдання: поглибити теоретичні знання щодо передумов заснування МВФ, мети і функцій МВФ; діяльності Групи Світового банку, регіональних міжнародних кредитно-фінансових інститутів.	4	-
4	Тема 4. Фінанси транснаціональних компаній Завдання: поглибити теоретичні знання щодо ролі ТНК у світовій фінансовій системі, джерел фінансових ресурсів ТНК, управління міжнародними фінансовими потоками в ТНК	4	-
5	Тема 5. Платіжний баланс країни Завдання: поглибити теоретичні знання щодо економічного змісту платіжного балансу та методології його складання, методів регулювання платіжного балансу.	4	-
6	Тема 6. Міжнародне оподаткування Завдання: поглибити теоретичні знання щодо суті та особливостей міжнародного оподаткування, договорів про уникнення подвійного оподаткування як інструмент мінімізації податків, суті діяльності офшорних центрів.	4	-
7	Тема 7. Організаційні засади бюджетного устрою в зарубіжних країнах Завдання: поглибити теоретичні знання щодо суті загальнодержавних фінансів як центральної ланки фінансових систем зарубіжних країн, чинників розширення суспільних видатків у країнах ринкової економіки.	4	-
8	Тема 8. Світові валютно-фінансові кризи Завдання: поглибити теоретичні знання щодо суті та видів фінансових криз, основних рис та показників, суті поняття «зовнішній борг» і його компонентів, основних показників, що характеризують зовнішню заборгованість країн.	2	-

Всього годин	30	-
--------------	----	---

4.4. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Світова фінансова система» спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, вирішення практичних ситуацій. Оцінювання самостійної роботи здійснюється в межах балів, виділених на тему.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Тема: Світова фінансова система Завдання: – охарактеризуйте регіональну і національну валютні системи, їхній взаємозв'язок і основні елементи; – з'ясуйте наслідки глобалізації; – охарактеризуйте головні світові фінансові центри; – охарактеризуйте фінансові центри країн, що розвиваються.	5	-
2	Тема: Світовий фінансовий ринок та його структура Завдання: – охарактеризуйте валютно-фінансові умови міжнародного кредиту; – з'ясуйте функції посередників на ринку цінних паперів; – охарактеризуйте міжнародний ринок фінансових деривативів; – розкрийте зміст розрахункових видів валютних курсів; – охарактеризуйте розвиток криптоіндустрії як децентралізованої системи.	5	-
3	Тема: Міжнародні валютно-фінансові установи Завдання: – розгляньте альтернативні варіанти розбудови світової валютно-фінансової системи; – розгляньте спеціальні права запозичення Міжнародного валютного фонду; – охарактеризуйте процес формування фінансових ресурсів міжнародних фінансових організацій; – охарактеризуйте роль БМР у розвитку міжнародного співробітництва у валютно-кредитній сфері.	5	-
4	Тема: Фінанси транснаціональних компаній Завдання: – з'ясуйте особливості управління фінансами ТНК; – охарактеризуйте капітал дочірньої фірми, його структуру; – охарактеризуйте управління рухом та використанням грошових коштів ТНК; – охарактеризуйте процес довгострокових інвестицій міжнародних корпорацій; – охарактеризуйте вплив державних органів на фінансову діяльність ТНК.	5	-
5	Тема: Платіжний баланс країни Завдання: – охарактеризуйте платіжний баланс на певну дату та платіжний баланс на певний період;	6	-

	– охарактеризуйте міжнародний рух позичкового капіталу; – розкрийте суть концепції економічної рівноваги платіжного балансу; – охарактеризуйте динаміку платіжного балансу України; – охарактеризуйте фактори впливу на платіжний баланс держави.		
6	Тема: Міжнародне оподаткування Завдання: – охарактеризуйте загальні риси та специфіка сучасних податкових систем світу; – охарактеризуйте шляхи врегулювання міжнародного оподаткування; – розкрийте суть, причини та методи ухилення від сплати податків.	6	-
7	Тема: Організаційні засади бюджетного устрою в зарубіжних країнах Завдання: – розкрийте суть та особливості бюджетних систем в зарубіжних країнах; – охарактеризуйте структуру доходів та видатків державних бюджетів; – охарактеризуйте діяльність суверенних фондів суспільного добробуту; – дайте характеристику місцевих бюджетів і міжбюджетних відносин в зарубіжних країнах.	6	-
8	Тема: Світові валютно-фінансові кризи Завдання: – охарактеризуйте антикризові заходи урядів держав на національному та міжнародному рівнях; – охарактеризуйте основні показники, що характеризують зовнішню заборгованість країн; – розкрийте суть Методики Світового банку для аналізу зовнішнього боргу країни; – з'ясуйте суть методів управління зовнішнім боргом.	7	-
Усього годин		45	-

5. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
- практичні методи (практичні ситуації);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Форми та методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- презентація результатів виконаних завдань;
- аналітичні звіти;
- розв'язування практичних ситуацій;

- підсумковий контроль – залік.

6. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

З навчальної дисципліни «Світова фінансова система» проводиться семестровий залік. Здобувач отримує завдання, що містить теоретичні питання з дисципліни та тестові завдання.

У 40 балів, що можливо отримати на заліку, входить: 3 теоретичні питання (по 10 балів), 5 тестів «правильно-неправильно» - по 2 бали (сумарно 10 балів).

10 балів ставиться за повне розкриття теоретичного питання. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

10 балів здобувач отримує за правильні відповіді на тести (по 2 бали за кожне правильно вирішене тестове завдання) .

Після підготовки здобувачами конспекту відповіді та розв'язання тестів відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові питання.

Також залік може бути проведений у письмовій формі.

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичні питання, правильна відповідь на тестові завдання. Відповіді повинні розкривати суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови такого розкриття теоретичних питань білету та тестових завдань, які містять неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття питань білету, але у відповіді недостатньо правильно сформульовано твердження. У той же час тестові завдання вирішені на належному рівні.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, допускаються окремі неточності, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та відповідей на тестові завдання.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «FX».

Розподіл балів, які отримують здобувачі:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (залік)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
8	8	8	8	8	8	8	4	40	100

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література

7.1. Основна

1. Конституція України: №254к/96ВР Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0>.

2. Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій: Закон України від 24 червня 1992 р. №33. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-12>.

3. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 р. №959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.

4. Про ратифікацію Угоди про заснування Чорноморського банку торгівлі і розвитку: Закон України від 17 червня 1997р. №348/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348/97-%D0%B2%D1%80>.

5. Про членство України в Європейському Банку реконструкції та розвитку: Указ Президента України від 14 липня 1992 р. №379/92 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/379/92>.

6. Боринець С.Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: підручник для студ. вузів. К.: Знання, 2008. 583 с.

7. Васютинська Л.А. Міжнародні фінанси: навч. посіб. Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2017. 310 с.

8. Грубляк О.М. Основні вектори змін платіжного балансу України. Economic Synergy. № 1. 2023. С. 186-196. <https://es.istu.edu.ua/EconomicSynergy/article/view/71/75> <https://orcid.org/0000-0002-7198-9747> DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2023-1-14>

9. Кривов'яз Т. В. Міжнародні кредитно-розрахункові операції в банках: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., які навч. за освітньо-проф. прогн. бакалавра з напряду підгот. "Фінанси і кредит. К. : Ун-т "Україна", 2009. 327 с.

10. Макогон Ю. В. Міжнародні фінанси: навч. посіб. Донецьк : ДонНУ, 2013. 411 с.

11. Міжнародні фінанси: навч. посіб. Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2013. 363 с.
12. Світова фінансова система: навч. посіб. / уклад.: О.М. Грубляк, Е.О. Юрій. Чернівці. Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича. 2023. 217 с.
<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7674>
13. Hrubliak, O., Popelo, O., Shaposhnykov, K., Ostrovska, N., Krylov, D. Digital currency of the central banks: trends of the euro area and prospects of the use within the implementation of the european green deal. Journal of Theoretical and Applied Information Technology. 2024, 102(7), C.2954–2967
https://www.researchgate.net/publication/379829496_DIGITAL_CURRENCY_OF_THE_CENTRAL_BANKS_TRENDS_OF_THE_EURO_AREA_AND_PROSPECTS_OF_THE_USE_WITHIN_THE_IMPLEMENTATION_OF_THE_EUROPEAN_GREEN_DEAL

7.2. Додаткова

1. В'юн В. Г. Міжнародні фінанси: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. Миколаїв : МДУ, 2008. 216 с.
2. Горбач Л. М., Плотніков О. В. Міжнародні фінанси: підручник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2019. 528 с.
3. Коваленко М. А. Міжнародні фінанси. Практикум: навч. посіб. К. : КНЕУ, 2012. 135 с.
4. Мицак О. В., Андрейків Т. Я., Чуй І. Р. Міжнародні фінанси: навч. посіб. Львів : Вид-во Львів, торг.-екон. ун-ту, 2020. 195 с.
5. Наумов А. Ф. Міжнародні фінанси: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид., випр. і допов. Миколаїв : Швець В. Д., 2013. 275 с.
6. Соскін О. І. Міжнародні фінанси : навч.-метод. посіб. К. : Нац. акад. упр., 2011. 299 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
2. Департамент статистики Організації Об'єднаних Націй. URL: <http://unstats.un.org/>
3. Міждержавний статистичний комітет Співдружності Незалежних Держав. URL: <http://www.cisstat.com/>
4. Організація економічної співпраці та розвитку (OECD). URL: <http://www.oecd.org/>
5. Електронна бібліотека. URL: www.lib.com.ua
6. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua.
7. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>.
8. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org>.
9. Офіційний сайт Всесвітнього економічного форуму. URL: <https://www.weforum.org>.